

ORIËNTEREN IN HET VLAAMSE HOGER ONDERWIJS KAN, EN MOET

Gisteren (31/08/2015) uitte rector Luc De Schepper ernstige bedenkingen bij het gebruik van toelatingsproeven voor het Vlaamse hoger onderwijs. Hij stelt dat ook gebuisde studenten uiteindelijk wel elders slagen, en dat er dus geen probleem van studierendement is. Hij is tevens bezorgd om sociale discriminatie. Hij noemde dergelijke proeven een *gokspel*, en onbetrouwbare peilingen van kennis, waarin belangrijke variabelen zoals motivatie niet worden getest. Gelukkig is de werkelijkheid anders. SIMON, het oriënteringsinstrument dat Universiteit Gent sedert 2011 ontwikkelt, toont dat niet alle oriënteringsproeven gokspelen hoeven te zijn.

Vorig jaar schreven 21233 nieuwe studenten zich in voor een Vlaamse academische opleiding. De Schepper erkent dat meer dan 8000 van deze studenten niet slaagt in de eerst gekozen opleiding, maar vindt dit niet problematisch omdat uiteindelijk twintig procent wel een ander diploma haalt (vaak in een professionele opleiding). De Schepper reduceert hiermee het eerste jaar universiteit tot een toelatingsproef. Een dure weliswaar. De 4000 studenten die nooit een diploma zullen halen kosten de belastingbetaler zo'n 4 miljoen EURO. Voor degenen die uiteindelijk iets anders studeren en daar wel slagen draagt het verloren eerste jaar nog eens hetzelfde prijskaartje. En dan zwijgen we nog over de persoonlijke kost. Dat kan beter.

Het Vlaamse onderwijs heeft geen *toelatingsproef* nodig, maar een oriënteringsinstrument. SIMON meet geen (parate) kennis, maar informeert studiekeizers in eerste instantie of ze over de algemene basisvaardigheden beschikken om hoger onderwijs te volgen. Het gaat hierbij om heel uitlopende vaardigheden (redeneren, wiskunde, woordenschat, tekstbegrip, etc.), die naargelang de specifieke opleiding meer of minder doorwegen voor de slaagkansen. Een goed oriënteringsinstrument omvat echter inderdaad niet enkel cognitieve vaardigheden. Daarom meet SIMON ook een aantal motivationele en persoonlijkheidsvariabelen, zorgvuldig geselecteerd uit het wetenschappelijke onderzoek over studiesucces. Deze variabelen blijken steevast minder doorslaggevend voor de slaagkansen, maar spelen wel een rol. SIMON heeft tevens een apart luik waarin studenten advies krijgen over het opleidingsaanbod dat aansluit bij hun interesses. Zo worden studenten niet enkel geïnformeerd over slaagkansen, maar ook over het grote Vlaamse opleidingsaanbod. Een oriënteringsinstrument is dan ook veel breder dan een toelatingsproef. In zeer veel landen wordt zo'n instrument gebruikt.

Uiteraard mag zo'n instrument geen *gokspel* zijn. Een instrument voor het (hele) Vlaamse hoger onderwijs moet gevalideerd zijn aan de hand van reële studieresultaten, en dat kost tijd. Zeker omdat men niet louter het eerste jaar hoger onderwijs wil voorspellen, maar wel wie uiteindelijk een diploma zal halen. De inzameling van deze data vereist een lange termijn perspectief, maar deze informatie is wel degelijk beschikbaar. Voor SIMON werd sedert 2011 bij duizenden startende studenten een oriënteringsproef afgenomen, zodat proefondervindelijk vastgesteld kon worden wat de SIMON scores zijn van studenten met een extreem slecht studieresultaat in het eerste jaar, maar ook van studenten die nooit een diploma halen. SIMON voorspelt dus niet wie zal slagen, of wie onderscheiding zal halen, wat inderdaad zeer moeilijk is, zoals De Schepper tercht stelt. SIMON voorspelt daarentegen wie bijna zeker *niet* zal slagen. Enkel wie echt niet voldoende gewapend is voor academisch onderwijs krijgt dus een sterk signaal, niet de twijfelgevallen. Wegens deze focus op basisvaardigheden is een oriënteringsinstrument dan ook best geen moeilijk examen, zoals in het verleden voor de opleidingen geneeskunde of burgerlijk ingenieur gebruikt werd. Het gaat bijvoorbeeld om vragen als "als een renner gemiddeld 1 kilometer loopt in 5 minuten, hoeveel heeft hij dan gelopen na 2 uur?". Vandaag beantwoordt meer dan een vijfde van de universitaire instroom een dergelijke vraag niet correct. Echt.

Met deze insteek is gebleken dat het wél mogelijk is te voorspellen in Vlaanderen voor wie er een onredelijk lage kans is op studiesucces. SIMON identificeert nu een vierde van de toekomstige niet geslaagden. En uit historische cijfers bij duizenden studenten weten we dat 95% van deze studenten effectief niet slaagt. Dergelijke studenten worden nu geïnformeerd voor welke van de vaardigheden er bijsturing noodzakelijk is (en dit wordt voor elke opleiding apart berekend). Ze worden doorverwezen naar remediëringmogelijkheden (bijvoorbeeld vakantiecursussen) waar mogelijk, of geheroriënteerd naar andere opleidingen, waar noodzakelijk.

Deze Vlaamse resultaten zijn in overeenstemming met de wetenschappelijk literatuur. Er was reeds bekend wat goede predictoren zijn van academisch studiesucces, en het volstaat deze kennis te passen binnen de Vlaamse context. Hierbij is cruciaal dat men bescheiden is, en louter de meest kwetsbare studenten probeert te identificeren. Dan is accurate voorspelling mogelijk. Nauwkeurige voorspelling over specifieke examencijfers, of voorspellingen voor zeer beloftevolle studenten, zijn veel moeilijker maar onnodig. Het is net dat wat collega De Schepper betwiste als hij de beperkte waarde van correlatiecoëfficiënten tussen LUCI (KU Leuven) testcores en examenresultaten in vraag stelt.

De scores die SIMON oplevert worden overigens niet beïnvloed door sociale afkomst (studiebeurzen, opleiding van de ouders, thuistaal etc.). Het studieadvies reflecteert dus louter een meting van vaardigheden, en niet de sociale afkomst van de studiekeuzer, bovendien onafhankelijk van studiekeuze in het secundair onderwijs. Voor sociaal kwetsbare studenten kan een positief advies dan ook een duwtje in de rug betekenen om het te proberen. Voor studenten die slechts een paar procenten slaagkans hebben is het niet sociaal of financieel verantwoord om hen deze informatie te weerhouden. Maar ook voor hen blijft er uiteraard vrije studiekeuze.

Vlaanderen biedt een unieke combinatie van zeer goedkoop en vrij toegankelijk hoger onderwijs. Om dat zo te kunnen houden leggen we ons best niet neer bij voorspelbare mislukkingen, met een enorme maatschappelijke én persoonlijke kost, zowel financieel als motivationeel. Méér, en betere informatie leidt tot betere keuzes, en onze toekomstige universitairers kunnen daar best mee om. Een (best verplichte) oriënteringsproef die een duidelijk, maar niet bindend advies verstrekt, kan daartoe bijdragen. De duizenden studenten die de voorbije maanden spontaan de Leuvense LUCI test of Gentse SIMON aflegden illustreren de vraag van studiekeuzers

Prof. Dr. Wouter Duyck (professor cognitieve psychologie)

Lot Fonteyne (wetenschappelijk medewerker SIMON)

Stijn Schelfhout (wetenschappelijk medewerker SIMON)

Universiteit Gent

ORIËNTERINGSPROEF IS BROODNODIG

Rik Torfs gooide het voorbije weekend de knuppel in het hoenderhok. Hij stelde dat leerlingen uit het beroepsonderwijs zouden moeten slagen voor een toelatingsproef vooraleer ze naar de universiteit kunnen. De reacties waren niet mals. Mieke van Hecke noemde het voorstel *discriminerend* en *stigmatiserend*. Torfs heeft zeker een punt dat het studierendement van de universiteiten omhoog kan, en zelfs moet. Of een toelatingsexamen, enkel voor BSO leerlingen, het beste middel is om dat te bewerkstelligen, is echter zeer twijfelachtig. Er zijn immers veel betere alternatieven, zoals SIMON, een oriënteringsproef ontwikkeld aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit Gent.

Het uitgangspunt van Torfs is terecht. Slechts een 30% van alle studenten slaagt nog voor alle opgenomen vakken. Dat geldt voor vele opleidingen, en dat cijfer daalt licht. En, voor elke opleiding zijn er vooropleidingen waarvoor het slaagcijfer abominabel is. Ja, soms slagen slechts enkele procenten. En omdat wij er ook nog eens voor kiezen om dat universitaire onderwijs (bijna) gratis aan te bieden, past de maatschappij jaarlijks zo'n tienduizend Euro bij voor elke student die een poging wil wagen. Vrije toegang tot gratis hoger onderwijs: dat is uniek in de wereld, en buitenlandse collega's reageren vaak met ongeloof dat zoiets kan bestaan. Dit is dus zeker niet evident, en als we dit model terecht willen bewaren moeten we continu nadenken over manieren om het studierendement te verhogen.

Toegegeven, de slaagcijfers voor leerlingen uit het BSO zijn slecht. Zeer slecht. Dat is ook niet verwonderlijk: die opleiding is ook helemaal niet bedoeld om voor te bereiden op het hoger onderwijs. De waardering voor die opleidingen moet zeker omhoog, maar niet door ze te evalueren ten opzichte van waar ze niet voor dienen. En, ook voor sommige ASO opleidingen, die wél zouden moeten voorbereiden op hoger onderwijs, zijn slaagcijfers niet goed. Bijvoorbeeld, de slaagcijfers voor nota bene ASO *humane wetenschappen* zijn in de opleiding psychologie tot 30% lager dan die voor de gemiddelde student.

Er is dus zeker een probleem. Studenten kiezen richtingen die ze niet aankunnen, en hebben vaak ook geen goed idee van wat een universitaire opleiding vereist qua competenties. Dit is een constante opmerking bij de uitstekende monitoraten en onderwijsondersteuning die onze universiteit nu reeds aanbiedt. Ja, vooropleiding heeft voorspellende waarde. Maar tegelijk is studiekeuze zo bepalend is voor de rest van de carrière dat men moet proberen om op individueel niveau een goede inschatting te maken van de aanwezige competenties, onafhankelijk van de vooropleiding. Niet enkel voor BSO leerlingen, maar voor àlle leerlingen.

Dat is ook mogelijk. In onze faculteit werd reeds in 2011 gestart met de ontwikkeling van SIMON, een brede oriënteringsproef die peilt naar de interesses én slaagkansen van instromende studenten. Het interesseluik dient om de student suggesties te kunnen geven binnen het bestaande opleidingsaanbod. Het andere luik wordt gebruikt om een inschatting te maken van de slaagkansen. Hiervoor wordt niet gepeild naar vergevorderde kennis, maar naar essentiële cognitieve basisvaardigheden (bv. de regel van drie). En, ook naar persoonlijkheidsfactoren en motivatie. SIMON maakt hiervoor gebruik van wetenschappelijk onderbouwde tests die reeds hun waarde bewezen hebben. Ondertussen legden een paar duizend studenten, ook op andere faculteiten, de oriënteringsproef reeds af. De resultaten zijn zeer goed: indien men voor de opleiding psychologie bijvoorbeeld mikt op een klein groep met de laagste slaagkansen, kan men een kwart van de niet-geslaagden vooraf identificeren, en voor 98% van die mensen bleek die voorspelling correct. Deze oriënteringsproef kan gebruikt worden om studenten te informeren en te sensibiliseren over ontbrekende competenties in functie van elke opleiding. Dit kan vervolgens aangewend worden voor remediëring waar mogelijk, en heroriëntering waar noodzakelijk.

Zo'n oriënteringsproef wordt best verplicht. Net risico studenten zouden er wel eens aan kunnen verzaken. Maar dezelfde proef is wellicht beter niet bindend. Zelfs een kleine foutenmarge is op groepsniveau verwaarloosbaar, maar op individueel niveau fundamenteel onrechtvaardig. Een bindend karakter leg de lat voor de ontwikkeling van zo'n proef ook zoveel hoger.

Conclusie: er moet wel degelijk iets gebeuren. Het studierendement aan de universiteiten is te laag, en de schaarse middelen moeten efficiënter ingezet worden. Alle rectoren, en ook de Vlaamse Onderwijs Raad hebben zich reeds positief uitgelaten over een oriënteringsproef. Het is aan de volgende minister van onderwijs om hier eindelijk werk van te maken. De proeven en noodzakelijke data zijn er voor onderbouwd studieadvies. Verplicht, maar niet bindend.

(verschenen in licht gewijzigde vorm in De Standaard, 24 juni 2014, [pdf](#))

HERORIËNTEREN IS GOED, ORIËNTEREN IS BETER

In De Standaard (20/5) duikt opnieuw de idee op om het academiejaar te hervormen. Semesters worden langer en de zomervakantie korter. Cruciaal hierbij is dat de herexamens onmiddellijk op de gewone examens van dat semester zouden volgen. De herexamens in september verdwijnen.

Toegegeven: in de filosofie van een semestersysteem is het vreemd om zes maanden te moeten wachten op een herexamen. In het nieuwe voorstel valt echter te vrezen dat studenten bij het krijgen van een druk examenrooster onmiddellijk de examens zullen spreiden over eerste (december) en de nabije tweede zitting (januari), zelfs al zouden ze anders ook wel slagen. De facto verliezen ze dan de herkansing. Sedert de flexibilisering van het hoger onderwijs ziet men nu reeds dat studenten steeds vaker shoppen en vakken spreiden in functie van examenroosters, nu zelfs over jaren heen. Dit leidt tot studieduurverlenging.

Snelle herexamens beantwoorden ook niet optimaal aan de twee voornaamste redenen voor een tweede zit. Indien men niet genoeg studeerde tijdens het semester biedt de lange tussenperiode in het huidige systeem net de mogelijkheid om de studieachterstand in te halen. In het nieuwe systeem lijkt het twijfelachtig of een ernstige studieachterstand in een paar weken onmiddellijk kan rechtgezet worden. De herkansing is dan geen echte herkansing. Ook bij ziekte wordt het moeilijk om op een dergelijke korte periode de achterstand te herstellen.

Het belangrijkste valabele argument voor een hervorming lijkt te zijn dat snellere herexamens toelaten om studenten bij een negatief resultaat ook sneller te heroriënteren. Dit is wel degelijk een reëel probleem in het hoger onderwijs, waar het nieuwe systeem beter aan beantwoordt. Tegelijk lijkt het vreemd om het systeem primair te organiseren op maat van wie *niet* goed gekozen heeft. Men mag zich niet te snel neerleggen bij de gedachte dat zo'n eerste semester louter dient om eens *te proberen*. Doordat wij (terecht) kiezen voor een open en bijna gratis hoger onderwijs, kost een academiejaar aan de maatschappij 10.000 EUR per jaar, per student. Zo'n *probeerjaar* of zelfs *probeersemester* is dus een wel heel duur en inefficiënt oriëntatie instrument.

Deze discussie mag dan ook niet los gezien worden van de roep om een oriëntatieproef voor het hoger onderwijs. Alle actoren in het veld (inclusief rectoren en de Vlaamse OnderwijsRaad) hebben zich daarover reeds in positieve zin uitgesproken, zodat men mag hopen dat de volgende regering hier werk van maakt. Ze vinden misschien inspiratie bij <http://www.simon.ugent.be>, een instrument dat reeds een paar jaar proefdraaide bij een paar duizend UGent studenten. Het bevat een brede inhoudelijke oriëntatie, motivationele en persoonlijkheidsfactoren, en een inschatting van de cognitieve basisvaardigheden. Zo slaagt men er in om een vierde van de niet-geslaagden, die vaak elementaire basisvaardigheden missen (bv. de regel van drie), met 98% accuraatheid vooraf te identificeren. Dit wordt dan gekoppeld aan remediëring, of heroriëntering, *voor* dat eerste semester.

Conclusie: Het nieuwe systeem dreigt de relevantie van de herkansing te ondergraven, en zo studieduur te verlengen. Het heroriënteren is goed, maar oriënteren is beter!

(Verschenen in De Standaard Avond, 20 mei, 2014)

STUDENTEN ORIËNTEREN BLIJFT BROODNODIG

De poorten van het hoger onderwijs staan wagenwijd open voor mensen met een diploma van het secundair onderwijs. Maar de laatste maanden opperen almaar meer spelers dat de instroom meer gestuurd mag worden.

De instroom van scholieren uit het ASO en TSO bij de Vlaamse universiteiten blijft stijgen, maar minder dan de helft van de studenten haalt het tweede jaar. Ligt de drempel naar een universitaire opleiding te laag?

Het budget waarmee de Universiteit Gent het groeiende aantal eerstejaarsstudenten ondersteunt, wordt steeds krappere. Kwalitatieve studiebegeleiding is nochtans nodig, zo blijkt uit de magere doorstroomcijfers naar het tweede jaar. Daarnaast zijn er te veel studenten die een te hoog gegrepen universiteitsopleiding aanvatten én opgeven.

Zo'n verkeerde studiekeuze is frustrerend voor drop-outs zelf, duur voor hun ouders en nog duurder voor de samenleving. De Vlaamse overheid zet in op de democratisering en flexibilisering van het hoger onderwijs, maar krijgt voor vroegtijdige universiteitsverlaters jaarlijks een rekening van ruim honderd miljoen euro gepresenteerd.

Oriënteringsproef

De slaagkansen moeten omhoog, beseffen zowel Anne De Paepe, rector van de UGent, als minister van Onderwijs Pascal Smet (sp.a). Beiden pleiten voor een niet-bindende oriënteringsproef die middelbare scholieren moet informeren over hun mogelijkheden binnen het hoger onderwijs. Maar startcompetenties laten zich niet gemakkelijk meten op basis van een momentopname. Slaagkansen aan de universiteit schuilen niet enkel in de intelligentie, maar ook in de motivatie en het doorzettingsvermogen van de studenten.

Professor in de Cognitieve Psychologie Wouter Duyck (UGent) neemt al sinds 2011 bij het begin van het academiejaar een basistest af bij de eerstejaarsstudenten aan zijn faculteit. De test blijkt een goede voorspeller van de studieresultaten later in de opleiding. De test zou dus als oriënteringsproef kunnen worden afgenomen bij aspirant-psychologen in de middelbare school. Voor de uitbreiding van dergelijke proeven naar andere faculteiten of universiteiten en voor de concrete invoering van oriënteringsproeven in het SO blijft het echter wachten op richtlijnen van de volgende Vlaamse regering.

Beperkte jobmogelijkheden

Als de UGent middelbare scholieren wil verwittigen voor beperkte slaagkansen, kan dat net zo goed voor de arbeidsmarkt. Volgens de studiekiezer van de UGent komen kunstwetenschappers, archeologen en antropologen terecht in onderzoek, onderwijs, overheidsdiensten en de journalistiek. Een opleiding in de moraalwetenschappen is "geen voorbereiding op een welbepaalde job, maar dat hoeft op de hedendaagse jobmarkt geen probleem te zijn."

Volgens cijfers van de VDAB is er echter wel een probleem. De werkloosheid steeg het voorbije jaar met 15,9 procent bij hoogopgeleiden. Bij laagopgeleiden was dat met 3,4 procent. Hoe komt dat? Leerlingen die vandaag in het hoger onderwijs starten, baseren hun studiekeuze op de inhoud van de opleidingen en minder op loonperspectieven of werkgelegenheid.

Daarover wordt in de studiekiezer van UGent amper eerlijk gecommuniceerd. Wie kunst- of moraalwetenschappen studeert, heeft in de realiteit weinig tewerkstellingskansen binnen het eigen vakgebied. Almaar meer jobs voor laaggeschoolden worden ingevuld door werkkrachten met een masterdiploma op zak. Wordt het dan geen tijd om universitaire opleidingen te onderwerpen aan een oriënteringsproef voor de arbeidsmarkt?

Verschenen op <http://www.knack.be/nieuws/belgie/studenten-informereren-is-broodnodig/article-normal-128623.html> (12/02/2014)

HOGER ONDERWIJS

Gentse psychologen voeren oriënteringsproef in

Aan de faculteit psychologie en pedagogische wetenschappen van de Universiteit Gent moeten studenten bij het begin van het academiejaar een test afleggen. BRUSSEL | ‘Een echte volwaardige oriënteringsproef kan je het nog niet noemen’, zegt professor Wouter Duyck. ‘Het is een basistest die meet of de studenten de basiskennis en vaardigheden hebben die nodig zijn om in deze studierichting enige kans van slagen te hebben.’ De faculteit psychologische en pedagogische wetenschappen neemt die test al verschillende jaren af zonder aan de studenten te melden wat hun resultaat was. Ze heeft al die jaren opgevolgd wie slaagde en wie niet, © rr ‘We willen met de test jongeren die écht geen kans op slagen hebben, een signaal geven. Maar het resultaat is niet bindend’ WOUTER DUYCK professor Universiteit Gent voor zijn iPhone.’ Op Twitter krijgt De Bosschere kritiek omdat hij Said aan de schandpaal zou nagelen. ‘Ik vind dat het nog meevalt met dat “aan de schandpaal nagelen”’, reageert hij. ‘Het zijn toch mijn foto’s :D.’ (vhn) Volg de avonturen van Said op stoutedief.tumblr.com Said, de nieuwe ‘vriend’ van Frederik De Bosschere. © rr en daaruit berekend hoe groot de voorspellende waarde is van de test. ‘Die voorspellende waarde is groot. De test is valide bevonden. We kunnen die toepassen. We gaan dat doen, maar niet te streng. We mikken erop alleen de jongeren die écht geen kans op slagen hebben, een signaal te geven. Maar de proef is niet bindend.’ Hij erkent dat die proef vroeger zou moeten worden afgenomen, in het middelbaar onderwijs nog. ‘We zijn de proef ook aan het uittesten in andere faculteiten. Tegelijk werken we aan een inhoudelijke verdieping van de proef: niet alleen testen of de basiskennis aanwezig is, maar een ruimere kennis, plus ook andere vaardigheden onder de loep nemen, de belangstelling, enzovoort. Pas dan kan je jongeren er echt mee oriënteren.’ (g.teg.)

(De Standaard 14-15 augustus 2013)

KANDIDAAT-STUDENTEN WORDEN GEIJKT

Om jongeren meer zicht te geven op wat ze echt kennen en kunnen voor een hogere studie, komen er verplichte maar niet-bindende ijkingsproeven. Aan de UGent is al heel wat expertise opgebouwd.

Vlaams minister van Onderwijs Pascal Smet (SPA) heeft met de leiding van het secundair en hoger onderwijs een principiële afspraak over een ijkingsproef voor jongeren die een opleiding aan een hogeschool of universiteit aanvatten. Die proef zou verplicht worden, maar niet bindend zijn. Een jongere die niet slaagt, kan zijn studiekeuze handhaven. Maar door de ijkingsproef, die per richting moet aansluiten op het studieprogramma, weet een kandidaat-student of het goed zit met zijn motivatie en aan welke competenties hij nog moet sleutelen om met succes de hogere opleiding te beginnen.

De ijkingsproef komt er omdat minder dan de helft van de studenten het eerste jaar in het hoger onderwijs volledig en met gunstige cijfers afrondt. Voor jongeren die volgend academiejaar de opleiding burgerlijk ingenieur starten, wordt daarom trouwens een eerste keer aan alle Vlaamse universiteiten (behalve in Hasselt) een 'ijkingsstoets' georganiseerd.

De ijkingsproef is geen toelatingsproef, zoals die voor de opleiding geneeskunde bestaat, omdat Smet en alle betrokkenen in het onderwijs vasthouden aan een democratische toegang tot het hoger onderwijs. Een proef die jongeren oriënteert naar een opleiding die bij hun interesse en vaardigheden past, is het evenmin. Een advies dat de Vlaamse Onderwijsraad in april uitbracht, kijkt voor een betere studiekeuzebegeleiding in eerste instantie naar de secundaire scholen, de centra voor leerlingenbegeleiding en de pedagogische begeleidingsdiensten.

‘De universiteiten dringen al jaren aan op een doelmatiger studiekeuze. Over oriënterende proeven wordt al lang gepalaverd. Daarom is het idee van ijkingsproeven goed’, zegt *Wouter Duyck*, professor cognitieve psychologie aan de UGent. ‘Alleen rest er weinig tijd om in deze regeerperiode nog veel concrete stappen te zetten.’ Duyck en een aantal collega’s hebben sinds twee jaar in Gent al expertise opgebouwd. In het academiejaar 2011-2012 werden alle beginnende studenten in vier richtingen van de humane wetenschappen getest op hun rekenkundige vaardigheden en redeneervermogen. Voor niet eens zo moeilijke vragen haalde een kwart minder dan de helft van de punten. De gemiddelde score bedroeg 15 op 20.

Duyck: ‘Veel jongeren hebben geen goed zicht op een academische opleiding. Sommige richtingen in het secundair onderwijs bereiden daar ook helemaal niet op voor. Voor vijf à tien procent zal het daarom nooit lukken in het hoger onderwijs.’ De resultaten van de eerste test bleken zeer goed de slaagkansen van de studenten te voorspellen. Dit academiejaar werd de test voorgelegd aan bijna 7000 studenten en uitgebreid naar verbale vaardigheden, motivatie en persoonlijkheid. Eind september vindt de test een derde keer plaats. Dan krijgen de studenten voor het eerst ook feedback.

(Verschenen in De Standaard, 03/07/2013)

TEST VOORSPELT SLAAGKANSEN

Een goed testresultaat betekent meer kans op slagen. 'Dat kun je in een niet-bindend studieadvies meegeven', vindt psycholoog Wouter Duyck.

Het aantal jongeren dat naar de universiteit (en de hogescholen) trekt, neemt al jaren toe. Tegelijk zakken de slaagcijfers. Daarom klinkt de roep om een toelatings- of oriënteringsproef steeds harder. Maar dat ligt politiek moeilijk.

Wouter Duyck, professor in de cognitieve psychologie aan de Universiteit Gent, heeft samen met collega's Filip De Fruyt en Yves Rosseel zo'n proef uitgeprobeerd bij eerstejaars. En als hij die resultaten vergelijkt met hun examenresultaten, komt hij tot de conclusie dat de test in hoge mate de slaagkansen voorspelt.

De test werd afgenomen bij de eerstejaars psychologie en pedagogiek, en als controle in de bachelors rechten, politieke wetenschappen, sociologie en communicatiewetenschappen. Aan de hogeschool Howest kregen de studenten toegepaste psychologie de test. Hij werd afgenomen in oktober vorig jaar.

Aangezien statistiek een groot struikelvak is in het eerste jaar, ging de test rekenkundige vaardigheden en logisch redeneervermogen na. De vragen waren niet zo moeilijk. Een voorbeeld: een auto verbruikt zes liter benzine per honderd kilometer. Hoeveel verbruikt hij op 250 kilometer? Toch scoorden de universiteitsstudenten gemiddeld 'maar' 15 op 20, die van Howest 10,5. Een op de drie studenten haalde minder dan 13 op 20. 'Terwijl pakweg 16 op 20 toch een must is om die statistiek aan te kunnen', vindt Duyck.

Hij vergeleek de score bij de test daarna met de resultaten bij de examens. En hij bespeurde een sterke correlatie (van .50, wetenschappelijk uitgedrukt). 'Met andere woorden: wie 18 op 20 scoorde op de test, bleek een slaagkans van 90 procent te hebben in eerste zit', zegt hij.

Individueel advies

Voor de professor is het duidelijk dat zo'n test zin heeft. 'Niet om er een bindend oordeel aan te koppelen, wel om een individueel advies te kunnen geven, in de trant van "mensen met uw resultaat hebben deze slaagkansen". Ze beslissen daarna zelf. We willen niemand vooraf uitsluiten, dat wil de overheid ook niet. Er zullen er uiteraard zijn die het er slecht van afbrengen op de test en die later toch slagen, omdat ze hard knokken.'

Volgend jaar wil Duyck de test herhalen en er nog aspecten als taalvaardigheid en interesse- en motivatietests aan toevoegen. 'Hopelijk springen andere faculteiten ook op de kar en doet ooit de hele universiteit mee.'

Leuvense psychologen namen onder impuls van professor Piet Janssen eind jaren negentig de Chrysostomosproef af bij zesdejaars van het secundair, en ook die bleek een sterke voorspellende waarde te hebben. Zo was van de studenten met de laagste scores in de proef, 92 procent niet geslaagd aan de universiteit.

Geert Schacht, afdelingshoofd studie- en loopbaanadvies van de UGent, wil wat kanttekeningen plaatsen. 'Als de lat hoog ligt in zulke proeven, heb je veel "valse negatieven", mensen die onterecht een ongunstig advies krijgen. Te veel potentieel succesrijke kandidaten afwijzen staat haaks op de doelstelling van de kennismaatschappij die we willen zijn, en die zoveel mogelijk gediplomeerden hoger onderwijs wil.' Voor Schacht zijn de schoolresultaten uit het secundair onderwijs (vertaald in het advies van de klassenraad) nog altijd 'de minst slechte voorspeller.'

Vlaams minister van Onderwijs Pascal Smet wacht op een standpunt van de rectoren vooraleer een beslissing te nemen. 'Er liggen nog verschillende denksporen voor: een breed eerste jaar, een oriëntering, begeleiding. Ik wil het koppelen aan de hervorming van het secundair, want daar moet het al beginnen.'

De rectoren hebben zich al herhaaldelijk voorstander van een niet-bindende proef getoond. Een werkgroep met mensen van de universiteiten, de hogescholen en het middelbaar onderwijs buigt zich over de materie. In een advies van 2011 sprak de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) zijn voorkeur uit voor een oriënteringstraject,

veeleer dan een eenmalige proef. Dat traject zou dan starten voor het einde van het secundair.

Het onderwerp komt aan bod op een studiedag van Icor vandaag in Diepenbeek en op een studienamiddag van het VVKHO in Brussel op 5 oktober.

(verschenen in De Standaard, 13 september 2012, [pdf](#))